

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: invoială. :: ::

Unitatea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
Numărul 4 Lei

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Limba liturgică

O hotărîre care poate fi un nou obstacol în calea unirii bisericilor

de A. C. ALBINUS.

Pornesc dintr'un caz concret. Consistorul unei eparhii unite a denegat aprobarea unei cărți de rugăciuni, fiindcă textul liturgic s'a scris după „Dumnezeieștile liturghii“ tipărite cu tiparul Seminarului din Blaj, în 1807, și nu după ultima ediție a Liturgierului, din 1905. În urmare, s'a cerut înlocuirea cuvintelor: vreme, ceas, rob, rod, preacinstitul, vrăjmașul, protivnicul, cinste, milostiv, se cade, milă, gând, dragoste, biruință, glas etc., cu: timp, oră, serv, fruct, preonoratul, inimicul, contrarul, onoare, îndurat, se cuvine, îndurare, cuget, iubire, învingere, vers etc.

Dupăce amândouă edițiile Liturgierului sunt aprobate de acelaș for eclesiastic, și, cum ediția ultimă n'a oprit utilizarea edițiilor mai vechi, urmează că nu poate fi la mijloc vr'o dificultate dogmatică.

Dimpotrivă, întrucât cărțile liturgice sunt isvor al credinței, din punct de vedere dogmatic edițiile mai vechi ale Liturgierului românesc sunt în mai mare consonanță cu uzanțele eclesiastice, iar edițiile noi, alcătuite pe vremea degenerației școlii latiniste, păcătuiesc împotriva tradiției bisericești.

Dacă tradiția se poate socoti drept lege, atunci legea eclesiastică oprește varierea textului liturgic conform evoluării limbilor. Aceasta apare din istoria limbilor sacre. Să pomenim numai pe celea mai cunoscute. Limba greacă din vremea apostolilor și întâilor creștini, azi, e moartă, dar a rămas limbă liturgică și n'a dat locul limbii moderne grecești. Tot astfel, limba latină și cea paleoslavă n'au cedat locul limbilor neolatine și iugoslave. E drept, că limbile sacre pomenite sunt limbi moarte, iar limba liturgică română e limbă vie. Dar, și celelalte limbi liturgice au fost vii pe vremuri și, tocmai în virtutea legii care oprește mutarea și varierea textului liturgic, au rămas limbi sacre și dupăce limba vorbită, supusă fluctuațiilor și influențelor, s'a fărâmițit în dialecte și limbi noi.

Numai limba liturgică românească să facă excepție dela regula generală? Aceasta să se schimbe sub influența tuturor școlilor literare și curentelor care, în mod firesc, au înrăurire asupra limbii vorbite? Dacă e justificată schimbarea textului liturgic sub influența școlii latiniste, atunci, în baza aceleiași legi, azi, ar trebui să introducem în limba noastră liturgică o mulțime de cuvinte turcești și bulgărești, intrate în limba literară.

Ori poate e un postulat al catolicismului nostru, să eliminăm din limba liturgică cuvintele latinești? Nici motivul acesta nu militează pentru schimbarea textului vechiu liturgic. Li-

turghia românească este, de fapt, opera bisericii unite. Biserica aceasta a oficiat subjele dumnezeiești, fără întrerupere, dela 1700 în limba românească, în vremece în cele mai multe părți ale bisericii ortodoxe române s'a continuat slujirea în limba slavonă ori greacă. Sub influența bisericii unite, s'a statornicit, apoi, limba liturgică românească la ortodocșii din Ardeal și, după aceea, și în celelalte țări românești. Și limba liturgică, utilizată în biserica unită, a fost, cel puțin vreme de un secol și jumătate, deci și în epoca de glorie a școlii latiniste, limba veche, dulce, împodobită cu arhaisme, pe care mai târziu, epigonii curentului latinist au stâlcit-o și au schimonosit-o.

Dacă această latinizare artificială a limbii liturgice ar fi un postulat al catolicismului, atunci biserica romano-catolică din vechiul regat — nu mai puțin catolic decât biserica noastră unită — ar fi introdus în rugăciunile ei cuvintele și expresiile latinești, care nouă ni se par consacrate. Dar n'a făcut-o.

Greșala e evidentă. Ea apare și din bucuria generală, cu care a primit clerul nostru noua ediție a Evangheliilor, exprimată într'un editorial al acestei gazete, sub titlul „În vremea aceea...“ Tendința de revenire se accentuează tot mai mult. În ediția mai nouă a Euhologiului, citim *rob* și *milostiv*, în loc de *serv* și *îndurat*. Deci putem prevedea cu toată siguranța, că viitoarea ediție a Liturgierului va elimina, dacă nu toate, cel puțin foarte multe din latinismele supărătoare, care întunecă frumusețea arhaică a limbii noastre liturgice.

Dar, chiar dacă n'am socoti vechea noastră liturghie românească ca un bun comun al celor două biserici: ortodoxă și unită, ci dintr'o jenă, inadmisibilă altfel, pentru cuvintele de origină slavonă, n'am cunoaște-o ca a noastră, și în acest caz datoria noastră este să revenim la ea și, în felul acesta, să nimicim un obstacol din calea unirii bisericilor. Dacă zâmbim, când citim motivele puerile, cari au determinat pe un Fotie și pe un Cerularie să se despartă de scaunul apostolic (bărbile rase ale clericilor, ajunul de Sâmbătă, azima etc.), să nu ne mirăm dacă lumea serioasă zâmbeste de încăpăținarea noastră de a mări cu *îndură-te* și *miluește* zidul ce desparte pe ortodocși și catolici.

Unirea nu se poate înfăptui decât prin recunoașterea împrumutată a greșalelor. Noi vom recunoaște că am greșit cu limba liturgică, ei, când îi va lumina Duhul sfânt, vor recunoaște că sunt greșiți în ura ce poartă Romei originii și credinței noastre.

De ce n'am începe noi cu recunoașterea

greșalei, înlăturând în chipul acesta un obstacol al îmbrățșerii frățești? S. S. Papa Pius XI ne dă, în privința aceasta, un exemplu și un îndemn splendid, când zice: „Pentru a ne uni, e trebuință înainte de toate, să ne cunoaștem și să ne iubim... Dacă de ambele părți sunt prejudecii, aceste prejudecii trebuie să cadă. Se par necrezut greșalele și echivocurile, ce dăinuiesc printre frații despărțiți din Răsărit și se repetă mereu împotriva bisericii catolice. Dar și catolicilor le lipsește uneori justa apreciere a fraților lor despărțiți... Nu se cunoaște tot ce este prețios, bun, creștinesc în acele frânturi ale anticului adevăr. Bucățile rupte dintr'o stâncă ce conține aur, conțin aur și ele...“*)

Și, nu încape îndoială, că limba liturgică românească, la care frații noștri ortodocși țin cu atâta sfințenie, este o comoară prețioasă.

Vești bune și dela Cib și Poiana. În legătură cu cele relatate de noi despre restabilirea situației de mai înainte între credincioșii noștri din Gălăuș — cari au trimis mai nou mitropoliei noastre și o frumoasă scrisoare, în care, spunând că nicicând n'au trecut formal la ortodoxie, cer iertare pentru neajunsurile pe cari le-au pricinuit — „Sionul românesc“ din Lugoj aduce vestea mângâitoare, că episcopia noastră de acolo privește cu satisfacție și cu cele mai bune nădejdi la desfășurarea lucrurilor dela Cib și Poiana.

La Poiana credincioșii au perseverat totdeauna și toate uneltirile propagandiștilor Sibiiului s'au spart de tăria credinței acestor eroi ai convingerii. La intervențiile dela Lugoj și contrar sugestiilor ortodoxe, Comitetul agrar a scutit de expropriere sesia noastră parohială și astfel n'a mai fost nici o piedecă în calea reînființării parohiei noastre de acolo. Locul bisericii dărâmate îl va ținea provizor o capelă instalată în o casă, cumpărată anume în acest scop și dacă va ajuta Dumnezeu, nu peste mult Poiana își va avea, spre mângâierea credincioșilor noștri, preotul său local.

Situația nu este mai puțin mângâitoare nici la *Cheile Cibului*. Ademenirile celor ce au ținut să bucine în lungul și largul țării, că credincioșii noștri de acolo „au văzut lumina cea adevărată“, au fost de foarte scurtă durată și aproape toți credincioșii acestei parohii au trimis episcopiei din Lugoj — la fel cu cei din Gălăuș — o scrisoare prin care cer să fie iertați pentru greșala făcută și să fie reprimiți la sinul părintesc, de care în chip formal și legal nici nu se lepădaseră de altfel nicicând. Numărul acestora a crescut apoi și cu foști credincioși ai ortodoxiei, cari, scârbiți de cele văzute și petrecute, au trecut la comunitatea noastră bisericească.

Cu toate acestea — spune „Sionul“ —

*) Cf. Spre Orient. După »L'Osservatore Romano«. În traducerea păr. prepozit Dr. Octavian Domide, »Curierul creștin«, numărul din 15 Martie 1927.

justiția românească n'a ajuns nici după 2 ani și jumătate să aducă o sentință în cauza bisericii răpite. O dezbateră fixată pe 30 Ianuarie c. n'a putut fi ținută din cauză că „nu s'au prezentat 2 persoane cari nu (!) primise citație“, și astfel pertractarea a fost amânată pe ziua de 28 Aprilie. Nu mai poate fi nici o discuție, că la această nouă dată biserica ne va fi restituită, dar oamenii nu se mai mulțumesc acum cu vechea biserică și au de gând să-și facă alta nouă, și încă în mijlocul satului, pentru a nu mai fi de ocară celor ce înzădar mai căuta — în frunte cu faimosul protopop Goron — să-i ademenească din nou la lepădarea credinței celei adevărate.

Așa stau lucrurile la Cib și Poiana și când totul va fi aranjat, vom invita pe autorul „luminei“ sibiene să mai treacă odată pe acolo, spre a se convinge că totul este zadarnic: Biserica unită nu poate fi suprimată!

Minunile fakirilor, sau: credulitate și escrocherie. În vremile din urmă fakiri, adevărați și mincinoși, au inundat centrele mari ale Europei, stârnind valuri de discuții cu producțiile lor minunate. Mulți au rămas nedumeriți în fața lor și au crezut, că ele trebuiesc puse alături de minunile Bibliei. Rând pe rând însă, s'a dovedit tot mai limpede, că chiar cele mai impresionante din exhibitiile fakirilor sunt simplă escrocherie, ori experiențe ce pot fi repetate și de alții fără prea mare greutate.

Încă în vara anului trecut a arătat acest lucru, la Paris, d. Paul Heusé. În fața unui mare număr de învățați și sub cel mai riguros control științific, s'a culcat și el pe scândura bătută cu cuie ascuțite, și-a străpuns obrazii, fără pregătiri anterioare și fără pretinsa insensibilitate provenită din catalepsie ori autosugestie. Mai nou a arătat, că și cea mai grea dintre producțiile fakirilor este o ispravă foarte simplă: înmormântarea de vii. Mulți fakiri, anume, se lasă îngropați de vii, închiși într'un sicriu de mărime de circa 400 litri aer, și stau sub pământ aproape o oră întreagă. D. Heusé a încercat și această experiență. În fața alor mulți martori, dintre cari doctori în

medicină, cari au semnat apoi procesul verbal, s'a așezat într'un sicriu de metal închis ermetic. Sicriul avea volum de 469 litri aer, din cari însă 70 le ocupa volumul corpului. La ceasurile 10 și 30 sicriul a fost închis. Experimentatorul ținea contactul cu lumea dinafară prin semnele stabilite înainte: lovituri de ciocan în perețele sicriului. Abia la ora 11 și 45 d. Heusé a dat semnul, că începe a se simți rău. A fost liberat. Era puțin congestionat și, câteva minute, a avut respirația accelerată.

Prin aceasta s'a făcut dovada, că un om normal poate trăi cu 400 litri aer 75 de minute. Fakirii câți au fost controlați până acum, nu au atins această lungime de timp.

Deci: să nu ne minunăm prea tare de fakiri și cu atât mai puțin să ne speriem!

Un jubileu preoțesc. La 11 Martie c. s'au împlinit 50 ani de când p. canonic *Vasile Pordea*, vicarul substitut al eparhiei noastre gherlane, a fost ridicat la treapta preoției.

Din prilejul acesta, întreg clerul gremial dela Gherla — în frunte cu Preasfințitul episcop Iuliu — și foarte mulți alți stimatori ai vrednicului și atât de bine meritatului canonic, au făcut acestuia o călduroasă manifestație de simpatie, urându-i încă mulți ani de viață și sănătate. Întâiu ca profesor la școala normală și notar consistorial, iar mai apoi ca secretar episcopesc, profesor la Academia de teologie și canonic, p. Pordea a fost în toată vremea în centrul preocupărilor de viață și progres ale eparhiei gherlane, muncind totdeauna cu dragostea și devotamentul unui adevărat preot al Domnului. Drept cea mai bună dovadă a simpatiei de care se bucură în întreaga eparhia Gherlei, care a jubilat împreună cu gremiul, pot servi cuvintele spuse chiar de p. Pordea, că „nu crede să se găsească vre-un preot care să poată avea vre-o vre-o supărare pe dânsul“.

Ne alăturăm și noi la această manifestație a dragostei creștine, urând jubilanțului încă multe zile senine și fericite.

Citiți: „Unirea Poporului“.

Încă un cuvânt

— Pentru d. Nae Ionescu dela ziarul „Cuvântul“ —

Șirele noastre lămuritoare din Nr. 12 al acestui ziar au atins cam neplăcut sensibilitatea dlui Nae Ionescu, și fiindcă cifrele pe cari le dam acolo și cari puneau în lumină referințele specifice ale bisericilor românești de dincoace de munți, erau prea concludente decât să mai admită o discuție, dsa a crezut că e mai cuminte să facă pe supăratul, dându-ne (în Nr. dela 28 Martie c. al ziarului „Cuvântul“) lecții de bună putare și chiar de onestitate în discuții.

Ar fi acum rândul nostru să ne supărăm și să o dăm și noi înainte pe calea insultelor personale, apucată de d. Nae Ionescu. Nu o facem. Și nu o facem, pentru că detestăm acest obicei. Adevărul este de partea noastră și astfel n'avem nici o nevoie de a crea diversiuni prin reflexii malițioase isvorite din supărări personale. Ne restrângem deci la câteva constatări perfect obiective.

Ceva mai vechiu în publicistică decât d. Nae Ionescu, scriitorul acestor șire știe foarte bine, că nimic nu supără mai mult decât adevărul și că o retractare onestă a unei afirmații riscate, ori chiar străine de adevăr, pe nici un teren nu este poate mai anevoioasă decât chiar pe acela al gazetăriei. De aceea credem a fi cu totul zadarnic să mai insistăm asupra temeiurilor, cari justifică, aici în Ardeal, înființarea unei a cincea episcopii pe seama bisericii noastre. Dl Nae Ionescu le cunoaște din ceace am scris în rândul trecut și dacă în răspunsul ce ne-a dat a evitat complet fondul discuției, nu ne putem face iluzia, că revenind asupra lui, dsa are să ne trateze cu mai multă „bună credință și sinceritate“. „Der Wunsch ist Vater des Gedanken“, spune dsa, iar noi zicem: „Stat pro ratione voluntas“. D. Nae Ionescu a apucat să spună — nu căutăm pe urma căror sugestii —, că pentru biserica noastră și patru episcopii sunt prea multe, și atunci înzadar îi vom opune cele 5, respective 6, episcopii ortodoxe ale Ardealului, pentru cari nu se ajung decât cel mult câte 300,000 credincioși. Dsa va continua să opereze cu cifrele cari pri-

□ □ Folța „Unirii“ □ □

Pentru sf. Paresimi.

Cam așa și — tot nu prea

Una - alta din viața pastorală

de Dumitru Neda

III. Partea finală.

— Ce mai atâta tura-vura: Tot mai bine-
la oraș!

— Vezi asta-i! Da liegt der Hund begraben! Tu zici: *la oraș*, făr' a o crede; eu nu mă folosesc de acest eufemism, ci zic pe nume și sunt sigur că nu mă înșel, când văd în dosul cuvântului folosit de tine: trotuar, cinematograful, partii de preferanță, serate, petreceri ș. a. eiusdem generis — dorințe de om mărginit. Păcat de darul ce s'a hazardat cu tine prin punerea mâinilor arhieresti! Cultura minții, de care ai tu atâta lipsă, nu se câștigă doară în forfoteala străzilor, fiecăreala cafenelilor. Așisderea și bucuria adâncă, senină, trainică și fericitoare nu aici este a se căuta, ci afară la țară, în împărăția largă și pură a firii. Răsăriturile și apusurile de soare, adierile zefirului, clipocitul părăiașelor, zumzetul albinelor, trilurile privighetorilor, scânteierea stelelor, mijitul zorilor, podoaba pomilor în floare, măiastra broderie a pajistelor, maiestuoasa sălbă-

tăcie a viforelor, sburdălnicia mielușeilor — totul, dar totul e încântător în această viață dela țară, ale cărei frumuseți toate cine le poate înșira? Trebuiesc însă ochi de ființă inteligentă pentru a fi văzute și suflet fin pentru a fi gustate, altcum de cum văd și gustă viețuitoarele vorace, cari privesc lumea numai prin prisma stomacului, ce rezervoriu de curate desfătări nu cuprinde în sine cultivarea unei grădinițe, a unei livezi cu pomi, a unei stupini?! Procedura lui Voltaire, Tolstoi, Maeterlinck ș. a., e o înfruntare amară pentru destui dintre noi, cari ochi avem, dar — nu prea vedem*)

— Copiii... Școala...

— Numai tu ai copii? Ori doară vrei să zici, că toți preoții cu copii de școală trebuiesc plasați la oraș? Unde? Cum? La Blaj, ori la Beiuș? Pentru că dacă-i pe atâta, apoi pentru un preot nu-i indiferent *spiritul școlii* respective — porunca IV! — și aceste două centre mai au pe lângă alte avantaje și pe acelea de-a avea școli și pentru băieți și pentru fete, dualism obvenient atât de des în atâtea familii. Porro: În virtutea aceluiași principiu, când vor ajunge copiii la universitate, vor trebui dispuși și părinții tot acolo, deci la Cluj, căci aiurea ce să facă atâția preoți uniți? De-

*) Să nu fiu rău înțeles. Nici prin minte nu-mi trece să susțin, că sufletele dela oraș n'ar merita să aibă păstori și încă păstori buni. Altul e gândul ce mă preocupă și dau cu socoteala că nu-i tocmai greu de găcitu-l.

aici s'ar mai putea „deplasa“ la sărbători și până la vre-un sat din apropiere, căci de sărbători, dacă nu plouă, tot picură...

Difficile erat satyram un scribere!

Am văzut băieți de preot dela oraș prost „școlaiți“ și am văzut și băieți de preot din înfundăturile munților, făcând studii strălucite și ridicându-se la cariere învidiate. Nomina sunt odiosa. De copii din umile familii de plugari săraci să nu mai vorbim, căci e împânzită cu ei lumea și țara românească.

Răvnă și talent să-ți aibă copiii, părinte dragă. Celelalte vor urmă de sine. Iar ființa ta de față la oraș e slabă proptea prostiei lor.

Apropos: Așa vor fi cugetând oare și ceilalți intelectuali dela sate sub acest respect?

— De n'ar fi și gura *nevestii*...

— Cântă găina, — semn rău. Sf. Pavel așa știe, că bărbatul este capul muierii și muierea caută să i-se plece și să se teamă de bărbat: Să-i respecteze convingerile (Ef. 5, 22.23.33). De aceea enunță apodictic: „Muierii nu-i îngaduiesc să învețe ea pe altul, nici să-și stăpânească bărbatul, ci să fie întru tăcere“ (1 Tim. 2, 12). În cazul nostru însă e lume întoarsă: Învață ea pe ierarh unde-i locul bărbatului - păpușă, adevă unde i-ar plăcea ei să huzurească lângă el. Și biata figură învețendată secundează acest atentat la demnitatea lui sacerdotală - bărbătească.

O, te admir, progenitură de origine — modernă!

vesc fără întregă și va spune din nou, că „între pretențiile diferitelor biserici trebuie să existe o proporționalitate“, cerând pentru câte o episcopie 700,000 credincioși...

Trecând deci peste această chestiune, care în definitiv tot nu se va dirima prin discuțiile de aici ale noastre, credem a fi mai oportun să subliniem o altă afirmație a dlui Nae Ionescu, că adevărat „biserica Blajului este, din punct de vedere strict religios... inutilă“. Dsa, nu vede, chipurile, „nici o primejdie în întinderea și întărirea bisericii unite“, dar o socotește „inutilă“ și aceasta pentru motivul, că „ideologia catolicizantă nu s'ar putea greșa — vezi Doamne — pe structura noastră spirituală“.

Că ce înțelege d. Nae Ionescu sub „ideologia catolicizantă“ și de ce ține să opună pe aceasta ideologiei „catolice“ — pe care biserica noastră și-a atribuit-o totdeauna fără nici o sfiială —, nu este deloc lămurit. Mai puțin încă ni-se lămurește de ce această ideologie, fie și „catolicizantă“, nu s'ar putea greșa pe structura spirituală a neamului nostru. Se știe doar, că popoarele cele mai apropiate de biserica Romei sunt chiar popoarele latine, a căror structură spirituală ne place s'o găsim cu toate oazele atât de înrudită cu aceea a sufletului nostru. Stăm încă cu toții sub vraja serbărilor de frățietate latină, provocate de ratificarea italiană a tratatului referitor la Basarabia, așa că ni-se pare a fi cu totul imposibil ca d. Nae Ionescu să poată dovedi că neamul nostru, chiar numai pe chestia religioasă, ar fi, nu întâmplător — cum s'ar mai putea înțelege —, ci direct în chip radical, refractar față de o ideologie comună ca aceea a popoarelor latine surori. Mai ales, când după părerea dsale e vorba numai de o ideologie „catolicizantă“, deci mai puțin decât catolică.

De pe partea aceasta d. Nae Ionescu poate fi deplin liniștit. Sufletul neamului nostru nu prezintă nici o latură, care ar fi o piedecă în calea catolicizării lui și — după părerea noastră — este o insultă a-i găsi o structură spirituală, care să nu fie adaptabilă celei mai înaintate și mai răspândite forme a creștinismului civilizator. Iar dacă este așa, a

vorbi de „inutilitatea“ bisericii Blajului, înseamnă ați închide ochii în calea luminei.

Or, sf. Ignațiu de Loyola n'a preconizat nici când această cărare.

Dr. Alexandru Rusu.

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a permis p. Vasile Moldovan, paroh în Blaj, să poarte brăul roșu ce i-s'a dat din partea Preasfințitului Valeriu al Orăzii.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe p. Valeriu Mureșan adm. local la Bichigiu, pe p. Victor Cristea adm. local la Horvat-Petenia, iar pe p. Valeriu C. Henciu preot II la Telciu.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit pe p. Pavel Sarmeș adm. parohial la Comoriște.

Un apel al Reginei Maria. Săptămâna trecută întreagă presa a publicat următorul apel al M. Sale Regina Maria: »Copiii, copiii! — Câți se nasc și câți pier, văduvind sufletul mamei lor, de bărbăția și de talentele lor!... Pruncii trebuiesc căutați. În orașe și orășele, în satele cele mai depărtate avem nevoie de dispensare, de surori de ocrotire... Traiul s'a schimbat, bolile sunt mai crâncene, moartea mai nemiloasă, mai secerătoare... Deschideți-vă sufletele, voi cei sănătoși și fericiți dați ce vă lasă inima. Dela fiecare puțin, dela toți mult, rezultatul va fi în raport cu darul... și fiecare se va putea bucura că a scăpat viața unui copil, care la rândul lui, când va fi mare, va ajuta. — Copiii, Copiii...«

jubileul „Convorbirilor literare“. Revista »Junimei« dela Iași a implinit vârsta venerabilă de 60 ani. În țara schimbărilor pripite, în lumea noastră lipsită de tăria continuității, în vremea desinteresului față de problemele culturale, dănuirea unei reviste literare peste o jumătate de secol este un fel de minune, vrednică de toate omagiile. Și nu fondurile secrete ale cutărui partid au dat tăria bătrânei reviste,

ci singur puterea ideii pe care o reprezenta. Ea a fost glasul generației viguroase, care sub îndrumarea lui Titu Maiorescu, a rupt cu lozinca: »Scrieți băieți oricum« și a dat literaturii noastre — și prin ea întreg sufletului românesc — alvia nouă, în care se desfășoară până azi. Eminescu, Creangă, Alexandri, Slavici, Conta etc. pe paginile ei și-au răspândit gândurile, cari până azi formează programul nostru artistic, cultural și național. — Alături de întreaga obște românească, ne plecăm și noi în fața revistei »Junimii«.

Locale. Duminica viitoare, a cincea din sfintele Paresimi, va predica în catedrală Reverendul Dumitru Suciu, exactor arhidiecezan.

— După mai mulți ani de activitate restrânsă între zidurile Seminarului, societatea de lectură »Inocențiu M. Klein« a studenților în teologie a aranjat, Duminica trecută, o *ședință festivă*, pusă în serviciul frumosului gând de a ridica marelui episcop-patron un monument în piața Blajului. Un cuvânt de deschidere al președintelui (V. German), o disertație asupra »adevărului ideal« (I. Miclea) și câteva declamări s'au alternat în programul acestei ședințe cu puncte de cor bărbătesc, conduse de inimosul profesor H. Heltmann, care a știut să facă din ele adevărate prestații artistice, compenzând din plin scăderile mărunte ale celorlalte puncte ale programului. — La sfârșit, Preasfințitul Alexandru al Lugojului a avut frumoase cuvinte de îndemn pentru o activitate cât mai stăruitoare și pe acest teren »extrașcolar«, care încă poate contribui în mare măsură la desăvârșirea chemării de apostol al preoțimei noastre de mâine.

— Măine, în 3 Aprilie c. la orele 11 va avea loc la primărie o *solemnitate rară*, la care sunt invitate toate autoritățile. Vrednicul medic Dr. Eugen Solomon va primi atunci »Crucea Regina Elisabeta Meritul Sanitar« cl. I. conferită din partea M. Sale Regelui pentru devotamentul cu care a lucrat timp de peste 30 ani în interesul sănătății publice a orașului nostru. — Este o distincție din cele mai binemeritate, pe care dorim s'o poarte mulți ani cu sănătate.

† **Iuliu Corolanu**, cunoscutul luptător naționalist, care încă a trebuit să facă, din cauza

— Cei dela „centru“ nu apreciază meritele după vrednicie. Dovadă: Atâtea distincții nemeritate și atâtea merite uitate.

— Rogu-te: Nu te supăra! Glossa eminesciană cristalizează un adevăr vechiu: „Te-or întrece nătărăii și de-ai fi cu stea în frunte“. Așa-i în politică, așa-i în administrație, în armată — așa-i cursul lumii *acesteia*. Deci în această privință tu rămâi cu totul rece. Preoțimea e compusă și ea din oameni supuși slăbiciunilor inerente materiei, oricât spirit i-s'ar asocia acesteia. Așadară păstrează-ți calmul!

Di Nichifor Crainic vorbește undeva de „lichele sacerdotale“. Acum dac'asa ceva n'ar fi, nu s'ar povesti... Dsa ca absolvent de teologie, de *dincolo*, cunoaște stările de acolo și n'avem pricină de îndoială, că vorbește în deplină cunoștință de cauză. Mai ales, că molima e răspândită pe întreg rotogolul pământului. Vreau să zic: În număr mai mic, ori mai mare, speța aceasta își are reprezentanții săi și între slujitorii tuturor religiilor și confesiunilor de sub soare. De ce să-i piară sămânța cu totul numai la noi? Nu trebuie pierdut din vedere, că în vinele noastre curge, pe lângă sângele roman, — nobil și mândru —, și o bună doză de amestec străin, în care Fanarul e reprezentat onorabil. Și chiar presupunând că ne-o fi curat sângele, tot ne-a atăcat cât de puțin prin contact, felul de gândire, acest duh al lingusirii, al prefăcătoriei, al târâielii și al lipsei de scrupule și de demnitate. Ce mirare deci, dacă ici-colo,

sporadic, s'arată, semnificativ, și la noi, câte-un astfel de simpton?

Ș'apoi iarăși: Ce mirare dacă acești degenerați morali după atâtea miorlăituri, plecaciuni, — lichelele toate au șira spinării foarte flexibilă —, pupaciuni de mâni, târcoale, în jurul celor „dela putere“, cu cari sunt îngrijați să fie în cei mai buni termeni, vorba aceea: Officium, taliter-qualiter, sed cum patre gvardiano semper bine! — Ce mirare, zic, dacă după o serie nesfârșită de insinuări perfide, apoteozări plătite, perspective de viitoare activitate nemaipomenită, tandem aliquando isbutesc s'apuce la vre-o cingătoare de culoare mai bătrânească la ochi, sau chiar la o parohie „bună“?

Asta dovedește numai atâtea, că și centrul poate fi tras câteodată pe sfoară de unii cari în sfârșit s'au specializat. Atâtea tot. Memento Pii X et Hajdudorogh. Alles ist schon dagesen!

Vai! Să nu pismuim pe sfârșarii altarelor: Vremea trece, vremea vine. De Dumnezeu nu-ți poți bate joc (Gal. 6, 7) și știm că-i grozav lucru a cădea în mâinile Dumnezeului celui viu. Mai bine și mai creștinesc lucru vom face, compătinzând acești hoți și tâlhari (Io. 10, 1) intruși în staulul oilor pe airea și nu pe ușă, a căror parte e pusă cu cei fărădelege, intrucât usurpă un oficiu și beneficiu, de care nu-s vrednici, scurtând pe cei buni, pe cei singuri îndreptați.

Apăsăm înadins pe cuvintele: oficiu și

beneficiu, pentru că indignarea pe tema cingătorii — a brăului roșu — e deadreptul copilărească. — Nu-mi iese din minte o gură rea, care făcând pe naivul, cu un prilej binevenit dădu drumu nedumeririi malițioase: Ce rost au brăiele roșii? „Pentru că — zicea rătăcitorul acela — distincția de cardinal: Pălăria, o înțeleg, se distinge agerimea minții dovedită prin munca intensă și impunătoare a capului. Asemenea e de înțeles și crucea vlădicească, diferitele medalii și cordoane, căci se așează pe piept, sediul inimii, focarul virtuților eroice. Ce și la ce se distinge însă cu brăiele roșii?...“

Avem drept să ne indignăm și am fi brute dacă nu ne-ar indigna traficul urmat cu cele sfinte de zarafii templului creștin, dar s'avem grijă să nu ne facem ridicoli, agitându-ne peste măsură pentru nimicuri feminine. Omne quod est nimium, vertitur in vitium — până și indignarea „sfântă“.

Și ar fi și mai rău dacă toată burzuluiala noastră ar porni dintr'un orgoliu, rău deghizat, Prea ne socotim buni, cumiți, vrednici de toată cinstea pe noi înșine — deși: Nemo iudex in causa propria — și prea răi, proști și netrebniți îi socotim pe alții. Și se poate să fie chiar întors.

Aici e bine să fim cu toată luarea aminte.

Până n'ai probă evidentă, că cineva-i un ticălos, nu-l judeca de atare, ca să nu fii judecat. Dar odată ce ești sigur, pe bază de dovezi limpezi și neîndoielnice, descopere totul celor

memorandului, aproape 3 ani temniță de stat la Seghedin, s'a stins în sfârșit și el la 29 Martie c. în vrâsta de 80 ani. A fost un iurist din cei mai bine reputați și un respectat fruntaș al politicii românești din timpul stăpânirii maghiare. Moartea l-a ajuns în Cojocna, unde trăia retras în timpul din urmă, iar înmormântarea i-s'a făcut Joia trecută la Cluj, cu multă solemnitate. În numele I. Preasfinției pâr. mitropolit a participat la ea pâr. canonic Dr. Victor Macaveiu. — Dl Iuliu Maniu președintele partidului național-tărănesc — căruia și pe această cale îi exprimăm condoleanțele noastre — jelește într'ansul pe unchiul său. — Fie-i partea cu dreptii!

Telefonul „Unirii“.

T. Sighișoara. Neprezentându-se imediat după primire — după cum ne-a fost înțelesul —, am socotit că nu mai reflectează la post, așa că ne-am aranjat altfel. De-acum nu mai putem reflecta la serviciile lui.

M. Valea Mureșului. Că în cursul propagandei întinse și stăruitoare, pe care o face mai nou partidul liberal, se găsesc și preoți de-ai noștri cari cred că pot și e bine să înceapă a face politica acestui partid, după cum alții, destul de puțini și aceștia, fac politica actualului guvern, este după părerea noastră — desigur un rău, fiindcă slăbește tărâpe pe care am putea-o reprezenta păstrându-ne în cadrele unui singur front politic. Dar adevărul rău nu pare a fi în sineși aceste defecțiuni politice, cât mai mult în motivele cari îndeamnă pe unii dintre ai noștri la ele. Ele nu sunt anume motive de ordin principal, și dacă se va adevăra, că între aceste motive au un rol aproape covârșitor amenințările cutăror oameni omnipotenți, că altfel se vor lua pământurile date parohiei prin expropriere, trebuie să spunem că stăm în fața unei primejdii din cele mai grele, pe care ceice se lasă ispițiți de ea, nu o sesizează, se pare, îndeajuns. Ajungând, ca preoțimea noastră să poată fi influențată cu mijloace de această natură, ni-se deschid perspective din cele mai puțin mângăitoare și de aceea credem a fi cu cale a opune din bună vreme advertisement cât se poate mai serios. — De altfel preconizând, din locuri destul de expuse, libertatea deplină în cele politice și chiar când a dovedi binele ce ne poate veni de pe urma ei, era fatal să ajungem și la manifestări de acestea.

Dr. B. Cluj. Aveți perfectă dreptate. Numirea noii bănci liberale de la noi a îndispus și aici pe toată lumea, fiindcă a da unei bănci — oricare ar fi — numirea „Blajul“ este nu numai o impietate față de ceea ce înseamnă acest nume, ci este chiar o sfidare față de ceice singuri aveau până acum dreptul de-a vorbi în numele „Blajului“. S'au și făcut intervenții pentru a se căuta alt nume și sperăm că fondatorii noii instituții bancare — între cari cunoaștem și mulți oameni de bun simț — vor reveni. Altfel, va trebui poate să se intervină la locuri mai înalte, fiindcă „Blajul“, în deosebire de oricare alt centru al Ardealului, nu poate să însemne nici pe viitor decât ceace o însemnat în trecut.

B. Făgăraș. Am primit abonamentul pe anul curent. Nrii ceruți i-am trimis. Suma de 2000 Lei am predat-o Institutului Recunoștinții.

I. M. M. Măgureni. Abonamentul pe 1926 nu e achitat. Deci Vă rugăm să se mai trimități 180 Lei.

Oficiul parohial. Lunca. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

Ș. Alma. Adresa s'a tipărit cum a-ți dorit. Suma trimisă am primit-o.

B. Hășmaș. Am primit 200 Lei, abonament pe anul curent.

Casina. Dumbrăveni. Am primit 100 Lei.

în drept să saneze răul, ori să-l izoleze, ca să nu fie răspunderea pe conștiința ta, ci pe a „consulilor“.

Spre mângăiere îți poate fi de ajuns și atâta.

„Succesele“ iluzorii a celor nevrednici, să nu te tulbure. Cu ochii tăi te vei uita și răsplata păcătoșilor o vei vedea mai curând de cum ai crede, pentru că nu dormitează celce păzește pe Israel. Asemenea nici meritele reale nu pot rămânea nebagate în seamă până în sfârșit, afară de cazul, că vor fi niște „merite“, pe cari afară de tine nu le poate vedea nime, nici cu microscopul. Dar chiar de vor greși mai marii, nerăsplătindu-ne după cum s'ar cuveni, nu va greși preadrechtul Judecator, dela care cu atât mai mare plată vom primi. Și noi aici n'avem cetate stătătoare, ci pe cea viitoare o căutăm (Evrei 13, 14).

Ori ba?

Atunci: Mai puțină văicăreală!

Convocator.

P. T. Membrii ai »Casinei Române din Blaj« se convoacă prin aceasta la a XXIX-a adunarea generală, care se va ținea Duminică în 10 Aprilie 1927 la orele 10^{1/2} a m. în localul Casinei cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării și designarea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul casierului.
4. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor de sub 2 și 3.
5. Raportul comisiunilor.
6. Eventuale propuneri.*)

Blaj, din ședința comitetului Casinei ținută la 28 Martie 1927.

Dr. Alexandru Rusu
președinte.

Ion Pop-Zăicani
secretar.

* În sensul art 10 c) propunerile sunt a se face cu cel puțin 3 zile înainte de adunarea generală.

Concurs de cantor.

Curatorul bisericii române unite din Reghin publică prin aceasta concurs pentru umplerea postului de cantor.

Cererile cu dovada calificăției se vor înainta subsemnatului până la 30 Aprilie 1927. Odată au să cânte înainte în biserică.

Alesul va beneficia de locuință cu 3 camere, grădina de peste 1/2 jug., folosința a 4 jug. arător și venitele stolare.

Reghin, 20 Martie 1927.

Ariton M. Popa

paroh, președintele Curatoratului.

Parohia rom. unită Lechința de Mures

Nr. 37/1927

188 3 3

Publicațiune.

Pentru zidirea bisericii gr. catolice din comuna Lechința (de Murăș), județul Turda, subsemnata reprezentanță parohială publică licitațiune minuendă cu oferte închise. *Termenul ultim pentru prezentarea ofertelor este ziua de 14 Aprilie a. c. ora 12.*

La oferte se va alătura vadiu de 60,000 Lei în efecte publice, în libele de depunere nevincolate, sau în bani gata. În oferte se va arăta raportul la % asupra prețurilor din deviz, iar nu suma globală. Planurile, preliminarul de spese, caietul de sarcini și condițiile de contract, pe cari reflectanții vor avea să declare oă le cunosc, se pot studia zilnic în cancelaria parohială, și reflectanții pot vedea la fața locului materialul de cărămidă, var, prund și pietriș, pe care-l prestează parohia.

Reprezentanța parohială își rezervă dreptul a hotări liber asupra ofertelor, fără considerare la suma oferită, și nu rebonifică nici o cheltuială făcută de reflectanți.

Lechința (de Mureș), din ședința reprezentanței parohiale ținute la 15 Martie 1927.

Ioan Boeriu
paroh-președinte.

Remus Brusture
curator primar.

Parohia română unită Feiurdeni.

Nr. 12 1927.

Publicare de concurs

Reprezentanța parohială gr.-catolică din Feiurdeni, poșta Cluj, publică concurs pentru **edificarea bisericilor gr.-catolice române.** Reflectanții sunt rugați a-și înainta ofertele închise și însoțite de 5% vadiu — bani gata, hârtii de valoare etc. — după prețurile oferite la oficiul parohial gr.-catolic din Feiurdeni până la 22 Aprilie 1927 orele 12 din zi, când se vor desface publice în fața poporului.

Planurile, devizul precum și condițiile se pot vedea și studia zilnic la oficiul protopopesic gr.-catolic din Cluj, str. N. Iorga Nr. 6, precum și la oficiul parohial gr.-catolic din Feiurdeni. Ofertele se pot face, atât pentru lucrarea întreagă, cât și pentru singuraticile ramuri de lucrări. Materialul de edificat se poate vedea la fața locului.

Reprezentanța parohială își rezervă dreptul de-a primi dintre ofertele prezentate pe cea mai convenabilă fără considerare la prețurile oferite.

Feiurdeni, la 30 Martie 1927.

187 1 3

Curatorul bisericesc.

Mulțumită publică

Aducem și pe această cale mulțumițele noastre cele mai profunde tuturor celor ce ne-au mângăiat, în scris sau în persoană, din prilejul trist al decedării mult iubitului și regretatului nostru ALEXANDRU UILĂCANU, canonic mitropolit, precum și celor ce au luat parte la actul înmormântării.

Familia.

Batoze (mașini de treerat)

tip cel mai nou suprafața de scuturat prelungită, lagăr de bile fabricație svedică SKF cu ramă de fier

Locomobile de benz, petrol și de ulei brut refrigerate de circulație și cuplaj de frecție, locomobile de aburi de 10 atm, locomotive de aburi

C o r m i k

tractor de petrol, construcția cea mai nouă, cu plug de 3 brazde, disc de curea, regulator și grapă cu disc. Mașini de sămănat în serie din Losoncz sistem de lingură, combinat și cu mașina de îngrășământ în serie.

Instalațiuni de moară

valțuri, Plansichter, cilindru, mașini de curățit combinate cu trieur. Postamente, piatră de moară, mașini de curățit grisul; reconstruirea moarelor după sistemul cel mai nou.

Motoare Diesel

tipul cel mai nou, cu și fără compresor. Condițiuni de plată favorabile, prețuri de fabrică ieftine. Cereți ofertă dela

Soc. An. Rom. Mașini pentru Agricole

Reprezentanța generală pentru România-Mare a firmei: Prima Fabrică Ungară de Mașini Agricole S. A. din Budapesta. CLUJ, Str. REGINA MARIA No. 45.

(233) 1—?

VITĂ DE VIE

cu rădăcini, altoită, de prima calitate
Pomi roditori — Arbori ornamentali
de cea mai bună calitate și cu prețurile cele mai ieftine se află la (3—3)

Nicolae Vityé

Pepiniera de viță de vie și școală de pomi
Cenadul vechiu, jud. Torontal

Se caută revânzatori — Prețurent la dorință!